DOI:10.17951/g.2023.70.2.9-22

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. LXX, 2 SECTIO G 2023

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

LESZEK BIELECKI
ORCID: 0000-0002-1553-1141
leszek.bielecki@ujk.edu.pl

Ustawa o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych. Uwagi na tle nowych rozwiązań prawnych

Act on the Profession of Paramedic and the Paramedic Self-Government: Observations against the Background of the New Legal Solutions

WPROWADZENIE

W dniu 1 grudnia 2022 r. została uchwalona ustawa o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych[1]. Nowa ustawa rozpocznie obowiązywanie z dniem 22 czerwca 2023 r., a część przepisów (art. 217, 227, 228, 229, 230, 231 i 232) rozpoczęła obowiązywanie z dniem 5 stycznia 2023 r. Ustawa określa zasady i warunki wykonywania zawodu ratownika medycznego, zasady i organizację kształcenia podyplomowego i doskonalenia zawodowego ratowników medycznych, organizację i zakres działania samorządu ratowników medycznych oraz zasady odpowiedzialności zawodowej ratowników medycznych. Nowa ustawa wprowadza do obrotu prawnego niejako nową korporację zawodową ratowników medycznych, która dotychczas nie posiadała własnych, autonomicznych regulacji prawnych. Będzie ona funkcjonować równolegle z ustawą o Państwowym Ratownictwie Medycznym[2], z której to została wyłoniona nowa grupa zawodowa.

---

[1] Ustawa z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych (Dz.U. 2022, poz. 2705), dalej: u.z.r.m. Warto zaznaczyć, że z powodu nowości prezentowana ustawa nie posiada omówienia doktrynalnego ani rozstrzygnięć orzecznictwa.

[2] Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1720, ze zm.), dalej: u.p.r.m.

W niniejszym opracowaniu przedstawiam podstawowe założenia nowego rozwiązania ustawowego z analogiami do dotychczasowej ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym przy zastosowaniu metody naukowej opisowo-dogmatycznej wraz z wnioskami i postulatami końcowymi *de lege ferenda*. Celem jest przybliżenie założeń nowej ustawy i wskazanie wniosków w tym zakresie. W szczególności podejmuję próbę uzasadnienia tezy o kompatybilności nowej ustawy w zakresie utworzenia nowego samorządu zawodowego przy uwagach natury legislacyjnej w zakresie relacji pomiędzy nową ustawą a ustawą o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz ustawą o cmentarzach i chowaniu zmarłych[3].

ZAWÓD RATOWNIKA MEDYCZNEGO

Należy zwrócić uwagę, że zasady wywodzone z ustawodawstwa zwykłego służą uszczegółowieniu oraz uzupełnieniu zasad systemowych – częściowo z nich wynikają, częściowo zaś się autonomizują. W systemie prawa krajowego odzwierciedlają przede wszystkim ogólną postawę prawodawcy uznającą albo przewagę szacunku dla autonomii pacjenta (właściwego etykom utylitarystycznym), albo nadrzędność dobroczynnego lekarskiego paternalizmu (podyktowanego etyką deontologiczną). Ponadto uwzględniają brak równorzędności między faktycznym położeniem pacjenta a pozycją opiekującego się nim personelu medycznego i zmierzają do ograniczenia dysproporcji przez zwiększenie prawnej ochrony pacjenta[4]. Zdaniem części doktryny

> zawód ratownika medycznego jest zawodem specyficznym. Dość wspomnieć, że powstanie zorganizowanego modelu ratownictwa medycznego wiąże się głównie z wojskiem i ewakuacją rannych z pola bitwy. O skuteczności podejmowanych wówczas przez ratowników działań przesądzały takie cechy jak decyzyjność, umiejętność prawidłowej oceny sytuacji zdrowotnej rannych, a przede wszystkim szybkość reakcji na zastane zdarzenia. Presja czasu była czynnikiem stale towarzyszącym pracy ratowników. Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym miała zapewnić każdej osobie w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego możliwość zgłoszenia i przyjęcia przez odpowiednie służby wezwania, niezwłocznego przybycia na miejsce zdarzenia właściwych jednostek systemu, niezwłoczne przewiezienie i przyjęcie do najbliższego zakładu opieki zdrowotnej udzielającego świadczeń zdrowotnych we właściwym zakresie. Wreszcie w ustawie uregulowano wprost wymagania i kwalifikacje dotyczące zawodu „ratownika medycznego". Kontrowersyjnym jest podawanie w wątpliwość autonomiczności czynności podejmowanych przez ratowników medycznych przy udzielaniu pomocy

[3] Niniejszy artykuł powstał w okolicznościach występowania niezwykle skąpej literatury w omawianym zakresie na rynku wydawniczym oraz niezwykle ubogiego orzecznictwa sądowego. Uwagi tu poczynione oparte są zatem zasadniczo na samodzielnej inicjatywie autora.

[4] P. Konieczniak, M. Boratyńska, *Zasady prawa medycznego*, [w:] *System Prawa Medycznego*, t. 2, cz. 1: *Regulacja prawna czynności medycznych*, red. M. Boratyńska, P. Konieczniak, E. Zielińska, LEX/el. 2019.

ratunkowej. Przesądzać ma o tym okoliczność, że akcja ratunkowa stanowi jeden nierozerwalny splot zazębiających się czynności, bez możliwości przypisania z góry konkretnych działań danemu ratownikowi medycznemu. Wątpliwości budzi twierdzenie, że skoro praca w zespole ratownictwa medycznego ma zatem charakter pracy skooperowanej, wymagającej podporządkowania się poleceniom koordynatora, to wybór metody i zakresu udzielonego świadczenia nie jest autonomicznym wyborem ratownika medycznego, uwarunkowanym wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej i obowiązkiem zachowania należytej staranności. Pracę ratownika medycznego miałby zatem charakteryzować brak samodzielności przez dyspozycyjność względem poleceń koordynatora w wykonywanych na bieżąco czynnościach. W powyższych rozważaniach nie dostrzega się, że współcześnie wykonywanie zawodu ratownika medycznego polega przede wszystkim na realizacji zadań zawodowych, w tym udzielaniu świadczeń zdrowotnych (medycznych czynności ratunkowych udzielanych samodzielnie lub na zlecenie lekarza), zapewnieniu bezpieczeństwa osób znajdujących się w miejscu zdarzenia oraz podejmowaniu działań zapobiegających zwiększeniu liczby osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, a także transportowaniu osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego (art. 11 ust. 1 i 4 u.p.r.m.). Przy realizacji wymienionych czynności ratownik medyczny zobligowany jest do postępowania zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej oraz z należytą starannością (art. 11 ust. 2 u.p.r.m.). Ratownik medyczny ma przy tym obowiązek stałego aktualizowania wiedzy i umiejętności przez uczestnictwo w różnych rodzajach i formach doskonalenia zawodowego, w tym kursach doskonalących i samokształceniu (art. 12 ust. 1 i 2 u.p.r.m.). Ponadto ratownik medyczny jest obowiązany np. do informowania pacjenta o jego prawach czy też udzielania pacjentowi lub jego przedstawicielowi ustawowemu albo osobie wskazanej przez pacjenta informacji o stanie zdrowia pacjenta, w zakresie związanym z podejmowaniem medycznych czynności ratunkowych w podstawowym zespole ratownictwa medycznego. O samodzielności wykonywania zawodu ratownika medycznego w wybranych aspektach medycznych może też świadczyć art. 11 ust. 10 u.p.r.m., zgodnie z którym ratownik medyczny może, po dokonaniu oceny stanu pacjenta, nie podejmować lub odstąpić od medycznych czynności ratunkowych albo udzielania świadczeń zdrowotnych, jeżeli nie spowoduje to niebezpieczeństwa utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia. Pamiętać należy, że ratownik medyczny może kierować podstawowym zespołem ratownictwa medycznego (art. 36 ust. 1 pkt 2 u.p.r.m.). W tych warunkach konsekwencje prawne podejmowanych samodzielnie przez ratownika medycznego decyzji niewątpliwie będą go obciążać. Niektóre, ściśle określone czynności ratunkowe i świadczenia medyczne ratownik medyczny może wykonywać samodzielnie, przy czym ewentualnie popełniony błąd decyzyjny lub błąd techniczny również stanowić będzie uchybienie sprzeczne z aktualną wiedzą i sztuką medyczną. Konkludując, ratownik medyczny, jako osoba wykonująca zawód medyczny, a zatem profesję zakwalifikowaną do kategorii zawodów zaufania publicznego, dopuszczając się uchybienia w realizacji podejmowanych działań ratunkowych, popełnia ewidentny błąd medyczny, który może wygenerować stan narażenia pacjenta na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Okoliczność taka wyczerpuje z kolei znamiona występku z art. 160 k.k. Przy zatrudnieniu w szpitalu błędy medyczne popełniane przez przedstawicieli wymienionej grupy zawodowej będą w zdecydowanej większości błędami diagnostycznymi czy technicznymi. Jednakże w sytuacji wykonywania zawodu w ramach zespołów ratownictwa medycznego wątpliwości co do legalności podejmowanych działań na ogół dotyczą kwestii decyzyjności o transporcie pacjenta lub zaniechaniu jego przewiezienia do szpitala, wyboru odpowiedniego podmiotu leczniczego, który miałby udzielić pacjentowi pomocy medycznej, ogólnej oceny stanu zdrowia chorego czy monitorowania jego parametrów życiowych w trakcie transportu. Jako postulat karnoprocesowy warto z kolei podnieść, by organy prowadzące postępowania przygotowawcze w sprawach o przestępstwa z art. 160 k.k. przy ocenie odpowiedzialności karnej sprawców brały pod uwagę przede wszystkim specyfikę pracy ratowników medycznych

i okoliczności, w jakich udzielają oni pomocy medycznej, w tym presję czasu, niejednokrotnie okazywane przez poszkodowanych agresję i brak współpracy, a także ograniczone możliwości wykonania badań diagnostycznych podczas pracy w terenie[5].

Nowa ustawa tworzy samorząd zawodowy ratowników medycznych jako jeden z wielu samorządów zawodowych funkcjonujących w Polsce. Przynależność do tego samorządu jest obowiązkowa[6]. Jednostką organizacyjną samorządu jest Krajowa Izba Ratowników Medycznych, która jest wyposażona w osobowość prawną. Składa się ona z ratowników medycznych wpisanych do rejestru ratowników medycznych. Krajowa Izba jest niezależna w wykonywaniu swoich zadań i podlega wyłącznie przepisom prawa. Nadzór nad działalnością samorządu sprawuje minister właściwy do spraw zdrowia, ale tylko w granicach przewidzianych w ustawie[7]. Samorząd zawodowy ratowników medycznych wykonuje wiele zadań związanych ze sprawowaniem pieczy nad należytym i prawidłowym wykonywaniem zawodu, ustanawianiem zasad etyki zawodowej, przyznawaniem prawa wykonywania zawodu i uznawaniem kwalifikacji, zawieszaniem i pozbawianiem prawa wykonywania zawodu, prowadzeniem postępowań w zakresie odpowiedzialności zawodowej i niezdolności do wykonywania zawodu, reprezentacją i ochroną interesów zawodowych, podnoszeniem kwalifikacji i edukacji, prowadzeniem rejestru ratowników medycznych oraz współpracą krajową, unijną i międzynarodową medycznych samorządów zawodowych[8].

Najwyższym organem samorządu zawodowego ratowników medycznych jest Krajowy Zjazd Ratowników Medycznych. Biorą w nim udział delegaci wybrani przez zgromadzenia wojewódzkie ratowników medycznych. Zgromadzenie wojewódzkie zaś obejmuje wszystkich ratowników medycznych zamieszkałych na terenie danego województwa. Krajowy Zjazd posiada najważniejsze uprawnienia samorządu: wybiera Prezesa Krajowej Rady i jej członków; dokonuje wyboru Krajowej Rady, Komisji Rewizyjnej, Sądu Dyscyplinarnego, Wyższego Sądu Dyscyplinarnego oraz Rzecznika Dyscyplinarnego i jego zastępców; uchwala wytyczne dla działania samorządu i jego organów; określa zasady przeprowadzania wyborów do organów samorządu, liczbę członków tych organów oraz tryb ich odwoływania, a także zasady podejmowania uchwał przez organy samorządu; rozpatruje i zatwierdza sprawozdania Krajowej Rady, Komisji Rewizyjnej, Sądu Dyscyplinarnego, Wyższego Sądu Dyscyplinarnego i Rzecznika Dyscyplinarnego; ustanawia zasady etyki zawodowej i dba o ich przestrzeganie; ustala podstawowe

---

[5] D. Wąsik, *Błędy i uchybienia w ratownictwie medycznym – wybrane uwagi prawnokarne i prawnomedyczne*, „Prokuratura i Prawo” 2021, nr 4, s. 16–53.

[6] Art. 117 ust. 2 u.z.r.m.

[7] Art. 117 ust. 3–6 u.z.r.m.

[8] Art. 118 u.z.r.m.

zasady gospodarki finansowej samorządu[9]. Krajowa Rada natomiast reprezentuje samorząd wobec organów państwowych i samorządowych oraz podmiotów zobowiązanych do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych[10], uznaje kwalifikacje zawodowe ratowników medycznych i współpracuje w tym zakresie z organami państw członkowskich Unii Europejskiej, wykonuje uchwały Krajowego Zjazdu, opiniuje projekty aktów prawnych z zakresu ratownictwa medycznego, uchwala budżet Krajowej Rady, zatwierdza sprawozdania z jego wykonania i rozpatruje wnioski Komisji Rewizyjnej, koordynuje doskonalenie zawodowe ratowników, uchwala regulaminy działalności samorządu, prowadzi rejestr ratowników i ustala wysokość składki członkowskiej[11]. Komisja Rewizyjna kontroluje działalność finansową i gospodarczą Krajowej Rady, przedstawia sprawozdania z działalności kontrolnej Krajowemu Zjazdowi, przedstawia Krajowej Radzie opinię dotyczącą sprawozdania z wykonania budżetu Krajowej Izby oraz przedstawia Krajowemu Zjazdowi opinię dotyczącą sprawozdań Krajowej Rady z wykonania budżetu w okresie kadencji i na tej podstawie składa wniosek w sprawie udzielenia absolutorium Krajowej Radzie[12]. Samorząd zawodowy ratowników medycznych posiada własne wewnętrzne sądownictwo, które składa się z Sądu Dyscyplinarnego oraz Wyższego Sądu Dyscyplinarnego. Sąd Dyscyplinarny rozpatruje sprawy w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej ratowników medycznych wniesione przez Rzecznika Dyscyplinarnego oraz sprawuje sądownictwo polubowne. Wyższy Sąd Dyscyplinarny uchwala regulaminy wewnętrzne Sądu Dyscyplinarnego i własne, rozpatruje odwołania od orzeczeń Sądu Dyscyplinarnego oraz protesty przeciwko ważności wyborów do organów i w organach Krajowej Izby, a także protesty przeciwko ważności głosowania w sprawie wniosków o odwołanie. Natomiast Rzecznik Dyscyplinarny przygotowuje postępowanie dyscyplinarne i wykonuje czynności oskarżyciela przed Sądem Dyscyplinarnym i Wyższym Sądem Dyscyplinarnym[13].

Przedmiotowa ustawa wymaga od osoby, która zamierza wykonywać zawód ratownika medycznego, spełnienia szeregu warunków. Przede wszystkim osoba taka musi posiadać pełną zdolność do czynności prawnych i odpowiedni dla tego zawodu stan zdrowia oraz wymaganą znajomość języka polskiego w mowie i w piśmie. Następnym warunkiem jest konieczność rozpoczęcia nauki na poziomie wyższym lub policealnym w zakresie ratownictwa medycznego. W przypadku obcokrajowców wymagane jest posiadanie odpowiednich kwalifikacji uznanych w Polsce. Istotnym warunkiem jest również to, że swoim dotychczasowym zachowaniem

[9] Art. 126 u.z.r.m.

[10] W tym zakresie w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. 2022, poz. 2561, ze zm.).

[11] Art. 129 u.z.r.m.

[12] Art. 130 u.z.r.m.

[13] Art. 131–132 u.z.r.m.

dana osoba daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu ratownika medycznego, w szczególności nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz posiada prawo wykonywania zawodu ratownika medycznego[14].

Osoba, która spełnia warunki wykonywania zawodu ratownika medycznego składa do Krajowej Rady Ratowników Medycznych wniosek o przyznanie prawa do wykonywania zawodu. Krajowa Rada przyznaje prawo wykonywania zawodu w formie uchwały niezwłocznie po otrzymaniu wniosku, nie później jednak niż w terminie 3 miesięcy od dnia jego otrzymania. W przypadku stwierdzenia braków formalnych Krajowa Rada w terminie 14 dni od dnia otrzymania dokumentów wzywa do ich uzupełnienia, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania[15]. Odmowa przyznania prawa wykonywania zawodu oraz stwierdzenie utraty tego prawa następują w drodze uchwały Krajowej Rady.

Ustawa przewiduje możliwość czasowego zawieszenia prawa wykonywania zawodu ratownika medycznego. Jest to uprawnienie Krajowej Rady możliwe do realizacji po uzyskaniu orzeczenia komisji lekarskiej, które w moim przekonaniu jest dla Rady wiążące. Poza tym ustawa przewiduje możliwość utraty prawa wykonywania zawodu ratownika medycznego. Taka sytuacja jest możliwa, jeśli ratownik medyczny stanie się ubezwłasnowolniony całkowicie lub częściowo, gdyż wtedy utraci jeden z warunków do wykonywania zawodu, czyli pełną zdolność do czynności prawnych, a także gdy: zostanie cofnięta zgoda na wykonywanie zawodu w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii w stosunku do osoby, która uzyskała poza terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacje do wykonywania zadań zawodowych; osoba zostanie prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe; w stosunku do osoby zostanie prawomocnie orzeczona przez sąd ratowników medycznych kara pozbawienia prawa wykonywania zawodu[16]. Ponadto prawo do wykonywania zawodu może wygasnąć. Dzieje się to w następujących przypadkach: kiedy upłynie 5 lat od wydania zgody na wykonywanie zawodu w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii w stosunku do osoby, która uzyskała poza terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacje do wykonywania zadań zawodowych; wygaśnięcia takiej zgody; złożenia przez ratownika medycznego oświadczenia o zrzeczeniu się uprawnień wynikających ze zgody; śmierci ratownika medycznego[17].

---

[14] Art. 2–3 u.z.r.m.

[15] Art. 24 u.z.r.m.

[16] Art. 31 u.z.r.m.

[17] Art. 32 u.z.r.m.

WARUNKI I ZASADY WYKONYWANIA ZAWODU RATOWNIKA MEDYCZNEGO

Strona przedmiotowa ustawy zasadniczo dotyczy warunków i zasad wykonywania zawodu ratownika medycznego. Najistotniejsze jest określenie, na czym polega wykonywanie tego zawodu. Przede wszystkim zawód ten polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w tym medycznych czynności ratunkowych. W tym względzie ustawa odsyła do art. 3 pkt 4 u.p.r.m. Zgodnie z przepisami tej ustawy medyczne czynności ratunkowe to świadczenia opieki zdrowotnej w rozumieniu przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, udzielane przez jednostkę systemu w warunkach pozaszpitalnych, w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Wykonywanie zawodu ratownika medycznego polega także na: zabezpieczaniu osób znajdujących się w miejscu zdarzenia oraz podejmowaniu działań zapobiegających zwiększeniu się liczby osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego; transportowaniu osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego; udzielaniu wsparcia psychicznego w sytuacji powodującej stan nagłego zagrożenia zdrowotnego; stwierdzaniu zgonu, do którego doszło podczas akcji medycznej. Wskazane działania stanowią zasadniczą grupę wykonywania zadań ratowników medycznych. W dalszej kolejności można jeszcze w tym względzie wskazać na: nauczanie zawodu ratownika medycznego oraz jego doskonalenie zawodowe; organizowanie i prowadzenie zajęć z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy, medycznych czynności ratunkowych oraz pierwszej pomocy w rozumieniu ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym; prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych w zakresie ratownictwa medycznego; kierowanie ratownikami medycznymi i dyspozytorami medycznymi; zatrudnienie lub pełnienie służby na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowywaniem i organizowaniem świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego lub nadzorem nad ich udzielaniem; zatrudnienie lub pełnienie służby na stanowisku perfuzjonisty po ukończeniu kursu kwalifikacyjnego w zakresie perfuzji organizowanego przez Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego[18]; sprawowanie funkcji z wyboru w organach samorządu zawodowego ratowników medycznych lub wykonywanie pracy na rzecz tego samorządu w zakresie realizacji jego zadań[19].

Ratownik medyczny może wykonywać swój zawód w różnych okolicznościach przewidzianych w szeregu aktów prawnych. Wachlarz możliwości w tym względzie jest szeroki i obejmuje wykonywanie zadań zawodowych ratownika

---

[18] W rozumieniu ustawy z dnia 13 września 2018 r. o Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego (t.j. Dz.U. 2021, poz. 77).

[19] Art. 33 u.z.r.m.

medycznego[20]: w podmiotach leczniczych[21]; w ramach ratownictwa górskiego i ratownictwa narciarskiego[22]; w ramach ratownictwa wodnego[23]; w ramach ratownictwa górniczego[24]; w ramach Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa[25]; w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych, niebędących podmiotami leczniczymi; w jednostkach ochrony przeciwpożarowej[26]; w ramach działań kontrterrorystycznych realizowanych przez służby podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub przez niego nadzorowane; w ramach zadań Policji i zadań realizowanych w Akademii Policji w Szczytnie i szkołach policyjnych[27]; w ramach zadań Służby Ochrony Państwa[28]; w ramach zadań Straży Granicznej[29]; na lotniskach w związku z wymaganiami prawa lotniczego[30]; w ramach wykonywania transportu sanitarnego i transportu medycznego, o których mowa w powołanej wyżej ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; w izbach wytrzeźwień, wchodząc w skład zmiany[31]; w ramach służby poszukiwania i ratownictwa lotniczego na podstawie ustawy Prawo lotnicze; w wyodrębnionych oddziałach prewencji i w Centralnym Pododdziale Kontrterrorystycznym Policji „BOA" oraz w samodzielnych pododdziałach kontrterrorystycznych Policji na podstawie ustawy o Policji; na stanowisku dyspozytora medycznego; w ramach zadań Służby Więziennej[32].

Bardzo istotna jest kardynalna zasada odnosząca się do pracy ratownika medycznego. Wymaga się bowiem od niego każdorazowo przy wykonywaniu

---

[20] Art. 36 u.z.r.m.

[21] W rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 633, ze zm.).

[22] W rozumieniu ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1425, ze zm.).

[23] W rozumieniu ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (t.j. Dz.U. 2022, poz. 147, ze zm.).

[24] W rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1072, ze zm.).

[25] W rozumieniu ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (t.j. Dz.U. 2022, poz. 515, ze zm.).

[26] W rozumieniu ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. 2021, poz. 869, ze zm.).

[27] W rozumieniu ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1882, ze zm.).

[28] W rozumieniu ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (t.j. Dz.U. 2021, poz. 575, ze zm.).

[29] W rozumieniu ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 106, ze zm.).

[30] W rozumieniu ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1235, ze zm.).

[31] W rozumieniu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1119, ze zm.).

[32] W rozumieniu ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 2470, ze zm.).

pracy spełniania obowiązku wykonywania zawodu ratownika medycznego zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, etyki zawodowej oraz z należytą starannością. Podczas wykonywania zawodu ratownik medyczny korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych[33].

Ponadto bardzo ważne jest, jaka więź prawna może łączyć ratownika medycznego w przypadku stosunku zatrudnienia i pracowniczego. Nowa ustawa zakłada, że ratownik medyczny może wybrać wykonywanie zawodu w oparciu o umowę o pracę, w ramach stosunku służbowego, na podstawie umowy cywilnoprawnej lub w ramach porozumienia o wolontariacie.

UPRAWNIENIA RATOWNIKA MEDYCZNEGO

Równie istotne są uprawnienia ratownika medycznego. Posiada on prawo do wglądu do dokumentacji medycznej oraz do uzyskania od lekarza, lekarza dentysty, felczera, pielęgniarki, położnej, fizjoterapeuty oraz innego ratownika medycznego informacji o stanie zdrowia pacjenta, rozpoznaniu, proponowanych metodach diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych, zapobiegawczych i dających się przewidzieć następstwach podejmowanych działań – w zakresie niezbędnym do udzielanych przez siebie świadczeń zdrowotnych. Ponadto ratownik medyczny w ramach udzielania świadczeń opieki zdrowotnej innych niż medyczne czynności ratunkowe oraz świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane samodzielnie przez ratownika medycznego, wykonuje zlecenia określone w dokumentacji medycznej. Ratownik medyczny może po dokonaniu oceny stanu zdrowia pacjenta nie podejmować medycznych czynności ratunkowych albo nie udzielać świadczeń zdrowotnych, albo odstąpić od prowadzenia tych czynności albo udzielania tych świadczeń, jeżeli nie spowoduje to niebezpieczeństwa utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia. Co istotne, ratownik uzasadnia i odnotowuje w dokumentacji medycznej przyczyny niepodjęcia medycznych czynności ratunkowych albo nieudzielania świadczeń zdrowotnych, albo odstąpienia od prowadzenia tych czynności albo udzielania tych świadczeń. Istotne także jest to, że ratownik medyczny może udzielać świadczeń zdrowotnych bez zgody pacjenta, jeżeli pacjent wymaga niezwłocznej pomocy, a ze względu na stan zdrowia lub wiek nie może wyrazić zgody ani nie ma możliwości porozumienia się z jego przedstawicielem ustawowym lub opiekunem faktycznym[34].

---

[33] W rozumieniu ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1138, ze zm.).

[34] W rozumieniu ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1876, ze zm.) oraz art. 52 i 54 u.z.r.m. W omawianym zakresie warto zwrócić uwagę na wyrok SN z dnia 3 grudnia 2019 r. (I PK 189/18, OSNP 2020, nr 12, poz. 129), zgodnie z którym praca ratownika medycznego w zespole ratownictwa medycznego ma charakter

OBOWIĄZKI RATOWNIKA MEDYCZNEGO

Na podstawie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta ratownik medyczny jest obowiązany do przestrzegania praw pacjenta, udzielenia pacjentowi lub jego przedstawicielowi ustawowemu albo osobie wskazanej przez pacjenta informacji o stanie zdrowia pacjenta w zakresie świadczeń zdrowotnych udzielanych samodzielnie oraz zgłoszenia Prezesowi Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych lub podmiotowi odpowiedzialnemu za wprowadzenie produktu leczniczego do obrotu działania niepożądanego produktu leczniczego[35]. Zasadniczo nieustannym obowiązkiem ratownika medycznego jest jego ustawiczny rozwój zawodowy, dokonujący się przez aktualizację wiedzy i umiejętności zawodowych, który może być realizowany przez kształcenie podyplomowe lub doskonalenie zawodowe. Ponadto ratownik medyczny ma prawo do uzyskania dodatkowej wiedzy i dodatkowych umiejętności przez uczestnictwo w ramach kształcenia podyplomowego w szkoleniach specjalizacyjnych i kursach kwalifikacyjnych[36].

Ratownicy medyczni podlegają także odpowiedzialności zawodowej za naruszenie zasad etyki zawodowej oraz przepisów związanych z wykonywaniem zawodu ratownika medycznego, czyli przewinienia zawodowe. Za obwinionego uważa się ratownika medycznego, wobec którego w toku postępowania wyjaśniającego Rzecznik Dyscyplinarny wydał postanowienie o przedstawieniu zarzutów lub przeciwko któremu skierował do sądu ratowników medycznych wniosek o ukaranie. Nie można pociągnąć do odpowiedzialności zawodowej obwinionego, dopóki popełnienie przewinienia zawodowego nie zostanie udowodnione i stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu ratowników medycznych. Prawomocne rozstrzygnięcie sądu kształtujące prawo lub stosunek prawny jest wiążące dla organów prowadzących postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej[37].

PODSUMOWANIE

Zgodnie z powszechną wiedzą ratownik medyczny staje się coraz bardziej atrakcyjnym zawodem. Kandydaci do tego zawodu są świadomi dość licznych kompetencji ratownika, poszerzania umiejętności, wzrostu wynagrodzenia minimalnego oraz coraz większej liczby osób studiujących na kierunkach medycznych. Tego rodzaju świadomość stwarza wrażenie zintegrowania środowiska

---

pracy skooperowanej, która ze swej istoty wymaga podporządkowania się bieżącym poleceniom wyznaczonej osoby koordynującej akcją ratunkową.

[35] W rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1977, ze zm.).

[36] Art. 55 u.z.r.m.

[37] Art. 151–204 u.z.r.m.

zawodowego, samodzielności w określaniu potrzeb i dalszego rozwoju tego zawodu, jak również coraz efektywniejszej współpracy w ramach środowiska ratowników i nie tylko oraz sprawowania pieczy w ramach nowo powstałego samorządu nad należytym wykonywaniem zawodu. Powinno się to przełożyć na poprawę jakości udzielania świadczeń zdrowotnych przez ratowników medycznych, a w konsekwencji na bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów.

Niewątpliwie powyższe powinno stwarzać wrażenie regulacji prawnej w pełni wychodzącej naprzeciw oczekiwaniom środowiska ratowników medycznych. Analiza przepisów nowej ustawy może jednak skutkować określonymi wnioskami natury negatywnej. Przede wszystkim zwraca uwagę fakt braku możliwości prowadzenia przez ratowników medycznych samodzielnej praktyki zawodowej w ramach działalności gospodarczej, podobnie jak lekarze, pielęgniarki czy fizjoterapeuci. W tym zakresie wydaje się, że ustawodawca nadal preferuje funkcjonowanie tego zawodu w ramach regulacji prawnych z ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, a nie o praktykowaniu wolnego zawodu. Z pewnością takie rozwiązanie stworzyłoby pełniejszą możliwość wykonywania zawodu. Następnie trzeba zwrócić uwagę na oczekującą na wejście w życie zmianę ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych[38], w której przewidziano wprawdzie, że zgon i jego przyczyna są ustalane m.in. przez kierownika zespołu ratownictwa medycznego, jeżeli zgon nastąpił w trakcie akcji medycznej w rozumieniu ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym. W tym zakresie można postulować nadanie ratownikowi medycznemu uprawnień podobnych do lekarskich na zasadzie instytucji koronera znanej krajom anglosaskim, gdzie orzeka on o zgonach spowodowanych przyczynami nienaturalnymi i o podłożu kryminalnym oraz prowadzi dochodzenia w przypadku popełnienia zbrodni i uczestniczy w sekcjach zwłok. Ponadto trzeba zauważyć, że w nowej ustawie brak jest przepisów analogicznych, jak np. w przypadku zawodu lekarza i lekarza dentysty[39] czy pielęgniarki[40] na podstawie ustawy o konsultantach w ochronie zdrowia[41] w zakresie instytucji konsultanta. Jednocześnie należy podkreślić okoliczność zastrzeżeń w zakresie niektórych uprawnień ratowników medycznych wystosowanych przez Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej[42].

---

[38] Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1947, ze zm.).

[39] Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1731, ze zm.).

[40] Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 2702, ze zm.).

[41] Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o konsultantach w ochronie zdrowia (t.j. Dz.U. 2022, poz. 2524, ze zm.).

[42] W stanowisku nr 5/22/P-IX Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 20 czerwca 2022 r. w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie medycznych czynności ratunkowych i świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne

Powyższe wskazuje, że w nawet w początkowym okresie obowiązywania nowej ustawy o zawodzie ratownika medycznego i samorządzie ratowników medycznych mogą pojawić się określone postulaty oraz krytyka. Niemniej jako całokształt rozwiązań prawnych w początkowej wersji można ocenić nowy akt prawny jako zadowalający. Powodzenie w osiągnięciu celów nowej ustawy zależy

---

czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego (https://nil.org.pl/aktualnosci/6112-pnrl-o-rozszerzeniu-iprawnien-ratownikow, dostęp: 20.11.2023) wyrażony został kategoryczny sprzeciw wobec zaproponowanych w projekcie zmian, które mogą stanowić bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia pacjentów. Rozszerzenie możliwości samodzielnego wykonywania intubacji dotchawiczej z użyciem środków zwiotczających przez ratownika medycznego, który nie przeszedł w tym zakresie szkolenia w warunkach klinicznych, w opinii Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej jest zbyt daleko idącym uprawnieniem. O ile zrozumiałe jest, że – w związku z coraz częstszym udziałem w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego podstawowych zespołów wyjazdowych – nadanie ratownikom medycznym niektórych uprawnień jest przydatne dla przyspieszenia procedury postępowania w nagłych przypadkach, o tyle tak wysoko specjalistyczne i niebezpieczne procedury jak intubacja dotchawicza z użyciem środków zwiotczających powinny być wykonywane przez ratownika wyłącznie w skrajnych przypadkach i na wyłączne zalecenie lekarza. Należy podkreślić, że obowiązujące Wytyczne Europejskiej i Polskiej Rady Resuscytacji z 2021 r. w jednoznaczny sposób wskazują, że podczas zaawansowanych działań resuscytacyjnych udrożnienie dróg oddechowych należy rozpocząć od technik podstawowych i w zależności od umiejętności osoby prowadzącej resuscytację, okoliczności i charakterystyki pacjenta stopniować interwencję do momentu uzyskania skutecznej wentylacji. Jeśli konieczne staje się zaawansowane udrożnienie dróg oddechowych, intubacja dotchawicza powinna być wykonywana wyłącznie przez osoby, które posiadają wysoki odsetek powodzenia w wykonywaniu tej procedury, odpowiednie przeszkolenie i utrzymują tę umiejętność w wyniku ciągłej praktyki klinicznej. Jednocześnie zaproponowane w projekcie rozszerzenie katalogu leków dopuszczonych do samodzielnego podawania przez ratownika medycznego o leki stosowane w trakcie znieczulenia ogólnego jest niezasadne i także stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia pacjentów. Bezpieczne stosowanie tych substancji wymaga głębokiej znajomości ich wpływu na ośrodkowy układ nerwowy, układ oddechowy oraz układ krążenia, a także posiadania wiedzy na temat ich działań niepożądanych oraz umiejętności prowadzenia postępowania w sytuacji wystąpienia powikłań po ich podaniu. W skrajnych sytuacjach nieumiejętne zastosowanie np. dopaminy może doprowadzić nawet do zgonu pacjenta. Dalej należy wskazać, że niezrozumiałym działaniem resortu zdrowia jest umożliwienie przeprowadzania przez ratowników medycznych mało inwazyjnego badania USG dopiero po wcześniejszym ukończeniu kursu certyfikowanego przez Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, przy jednoczesnym odstąpieniu od wymogu ukończenia szkolenia w stosowaniu leków oraz procedur mogących w istotny sposób wpłynąć na zdrowie i życie pacjenta. W tym zakresie należy nadmienić, że aktualnie koszty wyposażenia karetek są już na tyle wysokie, że należałoby zastanowić się nad celowością wyposażania ich w kolejny drogi sprzęt. Podsumowując powyższe, przy jednoczesnym uznaniu dla fachowości ratowników medycznych, samorząd lekarski stwierdza, że rozszerzenie katalogu uprawnień zaproponowanych w przedłożonym projekcie bez odpowiedniego przeszkolenia praktycznego w warunkach szpitalnych jest skrajnie niebezpieczne i może doprowadzać nawet do niezamierzonej śmierci pacjenta. Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej zdecydowanie sprzeciwia się tak ukierunkowanym zmianom. W tym względzie chodzi o rozporządzenie wykonawcze do omawianej ustawy – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie medycznych czynności ratunkowych i świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego (t.j. Dz.U. 2022, poz. 863, ze zm.).

od rezultatu prac w zakresie wyeliminowania ewentualnych sprzeczności pomiędzy nową ustawą a ustawą o Państwowym Ratownictwie Medycznym, która to analiza w tym zakresie powinna zostać wdrożona niezwłocznie.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

Konieczniak P., Boratyńska M., *Zasady prawa medycznego*, [w:] *System Prawa Medycznego*, t. 2, cz. 1: *Regulacja prawna czynności medycznych*, red. M. Boratyńska, P. Konieczniak, E. Zielińska, LEX/el. 2019.

Wąsik D., *Błędy i uchybienia w ratownictwie medycznym – wybrane uwagi prawnokarne i prawnomedyczne*, „Prokuratura i Prawo" 2021, nr 4.

Źródła internetowe

Stanowisko nr 5/22/P-IX Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 20 czerwca 2022 r. w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie medycznych czynności ratunkowych i świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego, https://nil.org.pl/aktualnosci/6112-pnrl-o-rozszerzeniu-iprawnien-ratownikow (dostęp: 20.11.2023).

Akty prawne

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie medycznych czynności ratunkowych i świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego (t.j. Dz.U. 2022, poz. 863, ze zm.).

Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1947, ze zm.).

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1119, ze zm.).

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1882, ze zm.).

Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 106, ze zm.).

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. 2021, poz. 869, ze zm.).

Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1731, ze zm.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1138, ze zm.).

Ustawa z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1977, ze zm.).

Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1235, ze zm.).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. 2022, poz. 2561, ze zm.).

Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1720, ze zm.).

Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o konsultantach w ochronie zdrowia (t.j. Dz.U. 2022, poz. 2524, ze zm.).

Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1876, ze zm.).

Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 2470, ze zm.).

Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 633, ze zm.).

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1072, ze zm.).

Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 2702, ze zm.).

Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1425, ze zm.).
Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (t.j. Dz.U. 2022, poz. 515, ze zm.).
Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (t.j. Dz.U. 2022, poz. 147, ze zm.).
Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (t.j. Dz.U. 2021, poz. 575, ze zm.).
Ustawa z dnia 13 września 2018 r. o Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego (t.j. Dz.U. 2021, poz. 77).
Ustawa z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych (Dz.U. 2022, poz. 2705).

Orzecznictwo
Wyrok SN z dnia 3 grudnia 2019 r., I PK 189/18, OSNP 2020, nr 12, poz. 129.

ABSTRACT

The study presents the basic assumptions of the new statutory solution for the paramedic profession and the paramedic self-government together with analogies of the existing State Emergency Medical Services Act, using the scientific descriptive-dogmatic method, together with conclusions and final postulates. It has been shown that already at the beginning of the new Act on the profession of paramedic and the self-government of paramedics there are postulates and certain criticisms. Nevertheless, as a whole, the legal solutions in the initial version can be assessed as satisfactory. How successful this legal act will be, depends on the outcome of work on eliminating possible contradictions between the new act and the State Emergency Medical Services Act. Analysis in this area should be implemented without delay in this regard.

Keywords: paramedic; State Emergency Medical Services; paramedic self-government; legal solutions

ABSTRAKT

W opracowaniu przedstawiono podstawowe założenia nowego rozwiązania ustawowego w zakresie ratownictwa medycznego i samorządu zawodowego ratowników medycznych wraz z analogiami do dotychczasowej ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym przy zastosowaniu metody naukowej opisowo-dogmatycznej wraz z wnioskami i postulatami końcowymi. Wykazano, że już na początku obowiązywania nowej ustawy o zawodzie ratownika medycznego i samorządzie ratowników medycznych pojawiają się postulaty oraz określona krytyka. Niemniej jako całokształt rozwiązań prawnych w początkowej wersji można ocenić nowy akt prawny jako zadowalający. Na ile będzie to udany akt prawny, to zależy od rezultatu prac w zakresie wyeliminowania ewentualnych sprzeczności pomiędzy nową ustawą a ustawą o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Analiza w tym zakresie powinna zostać wdrożona niezwłocznie.

Słowa kluczowe: ratownik medyczny; Państwowe Ratownictwo Medyczne; samorząd ratowników medycznych; rozwiązania prawne